

**"SORUMLULUK BİLİNCİ KAZANDIRMADA
ANNE VE BABANIN ROLÜ"
(KASIM 2016)**

**Özel 3 Mart Azizoğlu İlkokulu
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Servisi**

SORUMLULUK BİLİNCİ KAZANDIRMADA

ANNE BABANIN ROLÜ

Her anne babanın ideali, çocuklarını kendi ayakları üzerinde durabilen, kendine güvenen bir birey olarak yetiştirmektir. Çocuk yetiştirirken anne-baba için en heyecanlı anlar çocuğun yeni beceriler edinmesi ve bunları göstermesidir. İlk adımlar, ilk kelimeler... Çocuklar öğrendikleri her yeni beceri ile bireyselleşmek için bir adım atarlar. Büyümek, bir birey olarak yetişmek uzun bir yoldur ve anne-babanın rehberliğine her zaman ihtiyaç vardır. Nasıl çocuğun yeni öğrendiği davranışları bir kerede mükemmel olarak yapmasını bekleyemiyorsak sorumluluk bilinci için de bunu beklememek gerekir. Küçük yaştan itibaren sorumluluk bilincini geliştirmek için fırsatlar yaratmak, çocuğun acemice denemelerini sabır ve sevgi ile desteklemek önemlidir. İleride sorumluluk sahibi bir birey olması için çocuğunuzun 10 yaşına gelip sorumluluk almasını beklemeyin, sorumluluk yaşamın ilk yıllarından itibaren kazanılan ve küçük adımlarla geliştirilen bir beceridir.

Peki çocuklara sorumluluğu ne zaman ve nasıl öğretmek gerekir? Aslında bu sorunun cevabı gelişim dönemlerinde gizlidir.

Çocuklar bilişsel, fiziksel, sosyal beceri alanlarında kazandıkları yeni yetiler ile aslında hayatları ile ilgili sorumlulukları almaya da hazır hale gelirler. Çocuk hareketlerini kontrol edip, dengesini sağlayabildiği, el becerileri geliştiği andan itibaren kendi giysilerini giyip çıkarabilir. Bu beceriyi kazandıktan sonra da giyinme-soyunma sorumluluğunu almaya başlamasından daha doğal bir şey yoktur.

Anne-baba olarak çocuğunuzun yapabileceği her şeyi kendi başına başarması için ona fırsat verin. Beceriler kullandıkça gelişirler. İlk adımlar zordur ama ne kadar heyecan verici olduğunu da unutmamak lazım. Çocuklar kendi başlarına ihtiyaçlarını karşılayabildiklerini fark ettikçe kendilerine olan güvenleri artacaktır. Yemek yiyebilen bir çocuğa yemek yedirmeye devam etmek hem onun becerisinin gelişmesine hem de yeterlilik duygusuna zarar verebilir. Çünkü nasıl bizler bir işi başardığımızı görmekten zevk alırsak aynı keyif çocuklar için de geçerlidir. Anne baba olarak onların bu keyfi tatmalarına destek olmak önemlidir.

Her yeni davranışın öğrenilmesi ve tekrar edilmesi (böylece de pekişip alışkanlık haline gelmesi) için olumlu geri bildirim ihtiyacı vardır. Anne-babanın ilgi ve onayı istenilen davranışların öğrenilmesinde anahtardır. *Çocuklara ne yapmamalarını değil de, ne yapmaları gerektiğini söylemek burada önem kazanır.* Olumsuzdan gitmek olumsuz davranışı istemeden pekiştirmeye neden olabilir. Oysa iyi, doğru ve gerekli olduğunu düşündüğümüz davranışları fark etmek ve enerjiyi bunları övmek için kullanmak daha verimli olacaktır.

Çocuğunuza öğretmek istediğiniz davranış ne olursa olsun mümkün olan en basit basamaktan başlayın. Bir yetişkin bile dağınık bir odaya girdiğinde nereden başlayacağını bilemeyip umutsuzluğa düşebilir. Eğer çocuğunuzun odasını toplamasını istiyorsanız öncelikle işleri basamaklandırın. (Birinci basamak oyuncakları kutularına

yerleştirmek, ikinci basamak kirli ve temiz çamaşırları ayırmak, kirlileri kirli sepetine, temizleri ait oldukları yerlere yerleştirmek gibi...)

Sorumlulukların kazanılmasında anne-babaya dūřen bir diğer rol ise istenilen davranışları sergileyen bireyler olmalarıdır. Çocuklar çok

iyi gözlem yeteneğine sahiptirler. Anne-babanın çocuklarına öğretmek istedikleri davranışlar için model oluşturması etkili bir yöntemdir. Eğer anne-baba günlük hayat ile ilgili sorumlulukları zorla, isteksizce gerçekleştiriyor ya da aksatıyorlarsa ocuk için de sorumluluklar kaçınılması gereken durumlar anlamına gelecektir.

Çocuklar "yaşayarak- yaparak" ğrenirler. Bu nedenle sorumluluk duygusunun gelişmesinde en etkili yöntemlerden biri çocuğun davranışının sonucunu yaşamasına fırsat vermektir. Anne-babalar genellikle çocuklarını olumsuzluklardan koruma içgüdüsüyle hayatı çocuklar için kolaylaştırmaya çalışırlar. Sabahları okul için giysilerini giydirmek, ayakkabılarını bağlamak, ödevini yapmadan okula gidip de öğretmeninden uyarı almasın diye dev ile ilgili araştırmaları yapmak... tüm bunlar kısa vadede çocuğu olumsuz sonuçlardan korur gibi görünse de uzun vadede maalesef kişilik gelişimini, zgven oluşumunu olumsuz olarak etkileme riskini taşırlar. Biri her gün sizin için işlerinizi yapsa siz işinizi yapmak için çaba gösterir miydiniz? Çocuklar da doğal olarak anne-baba tarafından desteklenen becerilerini geliştirmeye ihtiyaç duymazlar, daha doğrusu duymuyor gibi görünürler ama bir gün anne-baba desteğini azalttığında o zaman büyük zorluk yaşarlar. Çünkü zamanın da gelişmeyen becerileri sonradan kazanmak için çok daha fazla emek harcamak gerekir.

5. sınıfa kadar okul ödevlerinde destek alan bir çocuk 6. sınıfta "artık büyüdün, derslerinin sorumluluğu sana ait" denildiğinde beklenen sorumluluğu yerine getirmekte zorlanacaktır.

Her yeni beceri başta acemice olan girişimlerle başlar. Bu nedenle çocukların sorumlulukları öğrenirken zamana ve anne-babanın sabrına ihtiyaçları vardır. Çocukların kendi hayatları üzerinde söz

sahibi olmalarını sağlarsanız verdikleri kararlar ile ilgili sorumluluk almalarına ve kendilerine olan güvenlerinin gelişmesine yardım edersiniz.

Çocuğa verilen bir sorumluluk ebeveyn tarafından beğenilmedi ise ebeveyn tarafından tekrar düzeltilmemelidir.

Çocuk sorumluluklarını yerine getirmediği zaman uyarma şekli, kısa, net hatırlatıcılar şeklinde olmalıdır. Çok fazla hatırlatmak ya da gereksiz sözler sarf etmek çocuğunuzu ebeveyn sağırı yapabilir. Ayrıca çocuğunuzun yanındaki konumunuzu da sarsabilir. Örneğin: Çocuğunuz, kabanını hep ortalığa atıyorsa, siz de eve gelince ne yapması gerektiğini daha önceden anlattı iseniz sadece 'Ahmet, kabanını!' demeniz yeterli olmalıdır.

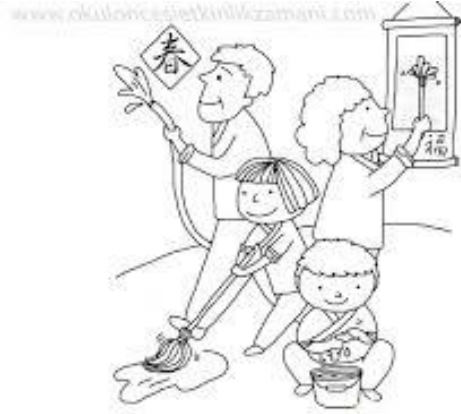
Çocuklarda sorumluluk bilincini geliştirmek için önce kendileri ile ilgili durumlardan yola çıkmak, daha sonra ailenin bir bireyi olarak aile ile ilgili sorumlulukları ve daha sonra da sosyal sorumlulukları öğretmek önemlidir.

Aile içinde öğrenilen beceriler aslında sosyal ilişkilerde belirleyici rol oynar. Arkadaşları ile uyum içinde oynamak, okul kurallarına uymak için gerekli alt becerileri evde aile ortamında öğreniriz. Anne-baba

olarak çocuğa sorumluluk bilinci aşılıırken aslında onu toplumsal hayata hazırladığımızı biliriz. Davranışların sonucunu kabul etmek, karşılaştığı sorunları tek başına çözebilmek, kendi duygu ve ihtiyaçlarını uygun şekilde ifade edebilmek aynı zamanda başkalarının hak ve duygularının da farkında olmak sağlıklı ve mutlu bir birey olarak toplumun bir parçası olmak için gerekli becerilerdir.

Anne-baba olarak küçük yaştan itibaren ilk önce çocuğun kendi ile ilgili sorumlulukları (üstünü giyinmek, oyuncaklarını toplamak vb.) öğrenmesini desteklemek sonra ev ile ilgili sorumlulukların (Pazar sabah kahvaltısına yardım etmek, masayı kurmak vb.) paylaşımını beklemek ve sosyal sorumluluklar konusunda model

olmak (ağaç dikmek, ihtiyaçlı olanlara yardım etmek, çöpleri yere atmamak vb) sorumluluk bilinci kazandırmak için atılacak önemli adımlardır.

ÇOCUĞUM HANGİ SORUMLULUKLARI ALABİLİR?

5 Yaş Çocuklarının Alabilecekleri Sorumluluklar

- Sofrayı, her şeyi yerli yerine koyarak hazırlamak,
- Yatakları düzeltmek ve odasını temizlemek,
- Basit bir kahvaltayı hazırlamak,
- Yedikten sonra kirlilerini kendi başına kaldırmak,
- Giyeceklerini önerileri dikkate alarak seçmek ve kendi başına giyinmek,
- Kirli giyeceklerini sepete atmak, temizleri katlayıp dolaba koymak,
- Telefona gerektiği şekilde cevap vermek,
- Ayakkabılarını bağlamayı öğrenmek,
- Kendi kendine hazırlanmak (saçını tarama)

- Eşyalara iyi bakmak
- Oyuncaklarını toplamak.
- Yemeğini yedikten sonra tabağını kaldırmak,

6 Yaş Çocuklarının Alabilecekleri Sorumluluklar

- Havaya, özel olay ve günlere göre giyeceklerini seçmek,
- Çiçekleri sulamak
- Tek başına giyinip soyunmak
- Basit yiyecekleri (tost, yumurta, sosis vb.) bir büyüğün desteği ile pişirmek,
- Yanlışlıkla döktüklerini toplamak,
- Evin toplanmasına yardım etmek,
- Kendi ayakkabılarını bağlamak ve ayakkabılarının temizliğini yapmak,
- Evden çıkarken muslukları ve ışıkları kontrol edip açıksa kapatmak,

7 Yaş Çocuklarının Alabilecekleri Sorumluluklar

- Çantasını hazırlamak,
- Ödevlerini yapmak,
- Malzemelerini korumak,
- Televizyon izleme saatine uymak,
- Gerekli durumlarda ev telefonunu kullanmak,
- Kim olduğunu sorarak sokak kapısını açmak,
- Balkon, kapının önünü süpürmek veya yıkamak,
- Evdeki hayvanları beslemek, temizlik ve bakımlarını sağlamak,
- Alışveriş malzemelerini arabadan eve taşımak, yerlerine yerleştirmek,
- Sabahları çalar saatle kendi başına kalkmak,
- Harçlıklarını bağımsızca idare etmek,
- Kendi giysi alışverişinde anne babalara yardımcı olmak

8 Yaş Çocuklarının Alabilecekleri Sorumluluklar

- Sabahları çalar saatle kendi başına kalkmak
- Hatırlatmadan özbakımını yapmak,
- Yardım almadan banyo yapabilmek,
- Çekmece ve dolaplarını temiz ve düzenli tutmak,

- Kimse söylemeden okul giysilerini değiştirmek,
- Okuldan gelen mesajları anne babasına iletmek,
- Dersleriyle ilgili sorumluluk almak,
- Kimse söylemeden derslerini düzenli olarak yapmak,
- Kardeşleri varsa onlarla ilgilenmek (yemek yemesine, giyinmesine yardım etmek vb.),
- Telefon mesajlarını alıp not etmek.

9 Yaş Çocuklarının Alabilecekleri Sorumluluklar

- İlgilerini belirleyip zamanını planlamak ve günlük program yapabilmek,
- Ev dışı yakın yerlere gidip gelmek,
- Evdeki bazı tamir işlerine yardımcı olmak,
- Kendinden küçük kardeşi varsa yıkanmasına veya beslenmesine yardımcı olmak,

Rehber Öğretmen
Yeşim ÇORUH GÜLER

Adres: Özlüce Mah. Egemenlik Cd. No:3 Nilüfer / BURSA **Telefon:** +90 224 414 00 88 -
99 **Fax:** +90 224 413 76 60 **E-Mail:** bilgi@3mart.k12.tr